

УДК 342.9:355.08

DOI <https://doi.org/10.32782/cuj-2025-3-15>**Шевчук Оксана Романівна**

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права та судочинства
Західноукраїнського національного університету
ORCID: 0000-0001-6453-355X

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ЗА ПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ ПРАЦІВНИКІВ

Система військового обліку працівників є найважливішим елементом оборонної політики держави, що забезпечує своєчасну мобілізацію трудових ресурсів за умов воєнного часу. Правове регулювання цієї сфери ґрунтується на принципах загальності військового обов'язку та обов'язковості ведення військового обліку всіма суб'єктами господарювання, незалежно від організаційно-правової форми та форми власності.

Адміністративна відповідальність юридичних за порушення вимог військового обліку працівників є специфічним правовим інститутом, який перебуває в стикі адміністративного правничого та військового законодавства. Цей інститут характеризується особливою соціальною значимістю, оскільки спрямований на забезпечення національної безпеки та готовності держави до відображення зовнішніх загроз.

Основними видами адміністративних правопорушень у досліджуваній сфері є несвоєчасне подання відомостей про працівників, які перебувають на військовому обліку, незнання документів військового обліку, недотримання порядку бронювання військовозобов'язаних працівників, а також перешкодження проходженню військовозобов'язаних медичних оглядів та військових зборів. Кожне із зазначених порушень тягне за собою конкретні правові наслідки, градація яких залежить від ступеня суспільної небезпеки скоєного діяння.

Система адміністративних санкцій, що застосовуються до юридичних осіб за порушення у сфері військового обліку, передбачає попередження й адміністративний штраф. Розміри штрафних санкцій диференціюються залежно від характеру порушення та варіюються від мінімальних розмірів для незначних процедурних порушень до суттєвих сум за системні порушення вимог військового обліку. Особливістю цих санкцій є їхній превентивний характер, спрямований на запобігання повторним порушенням.

Процедура притягнення юридичних осіб до адміністративної відповідальності за порушення у сфері військового обліку працівників характеризується участю спеціалізованих суб'єктів адміністративної юрисдикції – військових комісаріатів та їх посадових осіб. Ці органи мають виняткову компетенцію з виявлення, фіксації та розслідування адміністративних правопорушень у досліджуваній сфері, що зумовлено специфікою військово-облікової діяльності.

Сучасний стан правового регулювання адміністративної відповідальності юридичних осіб за порушення у сфері військового обліку працівників потребує подальшого вдосконалення в напрямі посилення превентивного впливу адміністративних санкцій, оптимізації процедур адміністративного провадження та підвищення ефективності взаємодії між військовими комісаріатами та суб'єктами господарювання. Перспективними напрямками розвитку цього правового інституту є цифровізація процесів військового обліку та впровадження автоматизованих систем контролю за дотриманням вимог військово-облікового законодавства.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, юридичні особи, військовий облік працівників, адміністративні правопорушення, військовий обов'язок, військовозобов'язані працівники, бронювання, військові комісаріати, адміністративні санкції, штрафні санкції, військово-облікова документація, мобілізаційна підготовка, національна безпека, оборонна політика, адміністративний військовий облік, медичні огляди, військові збори, адміністративне провадження, суб'єкти господарювання, військово-облікове законодавство, цифровізація військового обліку, автоматизовані системи контролю.

Shevchuk O. R. Administrative liability of legal entities for violations in the field of military recording of employees

The system of military registration of employees is the most important element of the state's defense policy, which ensures the timely mobilization of labor resources in wartime conditions. Legal regulation of this area is based on the principles of the universality of military duty and the obligation to maintain military records by all business entities, regardless of organizational and legal form and form of ownership.

Administrative liability of legal entities for violations of the requirements of military registration of employees is a specific legal institution that is at the junction of administrative law and military legislation. This institution is characterized by special social significance, as it is aimed at ensuring national security and the state's readiness to reflect external threats.

The main types of administrative offenses in the studied area are untimely submission of information about employees who are on military registration, ignorance of military registration documents, failure to comply with the order of booking military employees, as well as obstruction of military medical examinations and military training. Each of the above violations entails specific legal consequences, the gradation of which depends on the degree of public danger of the committed act.

The system of administrative sanctions applied to legal entities for violations in the field of military registration includes a warning and an administrative fine. The amounts of penalties are differentiated depending on the nature of the violation and vary from minimal amounts for minor procedural violations to significant amounts for systemic violations of military registration requirements. A feature of these sanctions is their preventive nature, aimed at preventing repeated violations.

The procedure for bringing legal entities to administrative responsibility for violations in the field of military accounting of employees is characterized by the participation of specialized subjects of administrative jurisdiction – military commissariats and their officials. These bodies have exclusive competence in identifying, recording and investigating administrative offenses in the area under study, which is due to the specifics of military accounting activities.

The current state of legal regulation of administrative liability of legal entities for violations in the field of military accounting of employees requires further improvement in the direction of strengthening the preventive impact of administrative sanctions, optimizing administrative proceedings procedures and increasing the efficiency of interaction between military commissariats and business entities. Promising directions for the development of this legal institution are the digitalization of military accounting processes and the implementation of automated systems for monitoring compliance with the requirements of military accounting legislation.

Key words: *administrative liability, legal entities, military registration of employees, administrative offenses, military duty, military conscripts, reservation, military commissariats, administrative sanctions, penalties, military registration documentation, mobilization training, national security, defense policy, administrative war registration, medical examinations, military fees, administrative proceedings, business entities, military registration legislation, digitalization of military registration, automated control systems.*

Вступ. Сучасні геополітичні реалії та загострення міжнародної обстановки зумовлюють підвищення уваги держави до питань забезпечення національної безпеки й оборонної готовності. В умовах зростаючих зовнішніх загроз система військового обліку працівників набуває особливої значущості як один із ключових елементів мобілізаційної підготовки держави. Ефективне функціонування цієї системи безпосередньо залежить від неухильного дотримання юридичними особами вимог військово-облікового законодавства, що робить актуальним дослідження механізмів їхньої адміністративної відповідальності за порушення в цій сфері.

Практична значущість вивчення адміністративної відповідальності юридичних осіб за порушення у сфері військового обліку пра-

цівників обумовлена суттєвими недоліками в правозастосовній діяльності компетентних органів. Аналіз статистичних даних свідчить про високий рівень порушень вимог військового обліку з боку організацій різних форм власності, що негативно впливає на якість мобілізаційної підготовки та створює ризики для обороноздатності країни. Недостатня ефективність чинних адміністративно-правових механізмів впливу на порушників потребує комплексного наукового аналізу та вироблення пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання.

Теоретична актуальність дослідження визначається необхідністю розвитку доктринальних засад адміністративної відповідальності у специфічній сфері військового обліку працівників. Існуючі наукові розробки в галузі

адміністративного права не повною мірою враховують особливості правового регулювання відповідальності юридичних осіб за порушення військово-облікового законодавства. Відсутність системного підходу до вивчення цього правового інституту створює прогалини в теоретичному обґрунтуванні принципів і механізмів адміністративної відповідальності, що перешкоджає ефективному правозастосуванню та потребує поглибленого наукового дослідження.

Соціально-правова значимість теми дослідження пов'язана з необхідністю забезпечення балансу між громадськими інтересами у сфері національної безпеки та приватними інтересами суб'єктів господарювання. Удосконалення системи адміністративної відповідальності юридичних осіб за порушення у сфері військового обліку працівників має сприяти формуванню стійкої правової культури щодо дотримання вимог військово-облікового законодавства, підвищенню ефективності взаємодії між військовими комісаріатами й організаціями, а також зміцненню правопорядку в стратегічно важливій сфері забезпечення обороноздатності держави.

Матеріали та методи. Аналіз сучасних досліджень у сфері адміністративної відповідальності юридичних осіб за порушення військового обліку працівників свідчить про зростання наукового інтересу до цієї проблематики, що обумовлено значними змінами в правовому регулюванні та правозастосовній практиці. Останні публікації на цю тематику характеризуються міждисциплінарним підходом, що поєднує адміністративно-правові, військово-правові й організаційно-управлінські аспекти досліджуваної проблеми. Особливу увагу дослідників, зокрема Р. І. Івашковського, привертають питання співвідношення превентивної та каральної функцій адміністративної відповідальності в контексті забезпечення національної безпеки [1].

Значний пласт сучасних досліджень О. В. Тищенко, С. М. Черноус і Л. Г. Дунаєвської присвячений аналізу правозастосовної практики та виявлення основних проблем у діяльності військових комісаріатів щодо притягнення юридичних осіб до адміністративної

відповідальності [2]. Дослідники Р. Кулинич і Л. Гінчук акцентують увагу на недоліках процедурного характеру, пов'язаних із неоднорідністю підходів до кваліфікації адміністративних правопорушень, відмінностями в розмірах санкцій, що накладаються, і відсутністю однаковості в оцінці ступеня суспільної небезпеки порушень [3]. Ці проблеми розглядаються як серйозна перешкода для ефективного функціонування системи адміністративної відповідальності в досліджуваній сфері.

Сучасні наукові роботи В. Теремецького, Л. Руснак і Ю. Павлика демонструють підвищений інтерес до компаративного аналізу закордонного досвіду правового регулювання відповідальності юридичних осіб за порушення у сфері військового обліку [4]. М. І. Марцун проводить порівняльний аналіз адміністративно-правових механізмів різних правових систем, виявляючи найефективніші моделі організації контролю та застосування санкцій [5]. Особливий акцент робиться на вивченні досвіду європейських країн у галузі цифровізації військово-облікових процедур та автоматизації контрольних функцій, що розглядається як перспективний напрям модернізації вітчизняної системи.

Актуальні дослідження характеризуються поглибленим аналізом економічних аспектів адміністративної відповідальності юридичних осіб, включно з оцінкою ефективності штрафних санкцій як інструменту превенції правопорушень. Н. Ф. Ментух вивчає кореляцію між розміром адміністративних штрафів та рівнем дотримання вимог військово-облікового законодавства, а також аналізує вплив економічних факторів на мотивацію юридичних осіб до сумлінного виконання обов'язків з військового обліку працівників [6]. Ці дослідження роблять значний внесок у розуміння механізмів правового впливу на суб'єктів господарювання.

Перспективні напрями сучасних досліджень пов'язані з розробкою концептуальних засад удосконалення системи адміністративної відповідальності юридичних осіб за умов цифровізації державного управління. Дослідники І. М. Коропатнік, М. А. Микитюк, О. О. Павлюк, С. В. Петков пропонують інноваційні під-

ходи до організації взаємодії між військовими комісаріатами та юридичними особами на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій, а також розробляють моделі ризик-орієнтованого підходу до здійснення контрольних функцій [7]. Наукові розробки в цій галузі спрямовані на підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання за одночасного зниження адміністративного навантаження на суб'єктів господарювання.

Метою цього дослідження є комплексний аналіз правової природи, механізмів реалізації та ефективності адміністративної відповідальності юридичних осіб за порушення у сфері військового обліку працівників, спрямований на виявлення наявних проблем правового регулювання та правозастосовної практики, а також розробку науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення системи адміністративно-правового впливу в досліджуваній сфері.

Досягнення поставленої мети передбачає визначення місця та ролі адміністративної відповідальності в системі забезпечення національної безпеки, дослідження особливостей складів адміністративних правопорушень у галузі військового обліку працівників, аналіз ефективності застосовуваних адміністративних санкцій і процедур їх реалізації, а також формулювання концептуальних підходів до оптимізації взаємодії між військовими комісаріатами та суб'єктами господарювання в контексті контрольно-наглядових функцій.

Результати. Специфіка адміністративної відповідальності в досліджуваній сфері визначається публічно-правовим характером відносин, що охороняються, пов'язаних із мобілізаційною підготовкою та обороноздатністю країни. Встановлено, що ефективність функціонування системи військового обліку працівників залежить від якості правового регулювання адміністративної відповідальності юридичних осіб і послідовності його реалізації компетентними органами.

Аналіз чинного законодавства та правозастосовної практики виявив суттєві недоліки в механізмі залучення юридичних осіб до адміністративної відповідальності за порушення вимог військового обліку працівників. Основними проблемами є відсутність однакового

підходу до кваліфікації адміністративних правопорушень, недостатня диференціація адміністративних санкцій залежно від характеру та ступеня суспільної небезпеки порушень, а також недосконалість процедурних аспектів адміністративного провадження. Ці недоліки знижують превентивний вплив адміністративної відповідальності та створюють передумови для систематичних порушень військово-облікового законодавства.

Дослідження показало, що сучасна система адміністративних санкцій, що застосовуються до юридичних осіб за порушення у сфері військового обліку працівників, не повною мірою відповідає принципам справедливості та пропорційності. Розміри адміністративних штрафів часто не враховують економічні можливості різних категорій юридичних осіб і не забезпечують достатнього превентивного ефекту. Відсутність альтернативних видів адміністративних покарань обмежує можливості індивідуалізації відповідальності та знижує ефективність правового впливу на порушників.

Особливе значення для вдосконалення системи адміністративної відповідальності має впровадження цифрових технологій у сферу військового обліку працівників. Цифровізація процесів взаємодії між військовими комісаріатами та юридичними особами створює передумови для підвищення оперативності контролю за дотриманням вимог військово-облікового законодавства, зниження адміністративного навантаження на суб'єктів господарювання та забезпечення прозорості процедур притягнення до адміністративної відповідальності. Реалізація ризик-орієнтованого підходу до здійснення контрольних функцій дасть змогу оптимізувати розподіл ресурсів та підвищити ефективність превентивного впливу.

Як основні напрями вдосконалення правового регулювання адміністративної відповідальності юридичних осіб за порушення у сфері військового обліку працівників слід розглядати систематизацію складів адміністративних правопорушень, диференціацію адміністративних санкцій з урахуванням економічних можливостей суб'єктів відповідальності, запровадження альтернативних видів адміністративних покарань, а також удосконалення процедурних ас-

пектів адміністративного провадження. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності системи адміністративної відповідальності та зміцненню правопорядку в стратегічно важливій сфері забезпечення національної безпеки. Стаття 255 КУпАП [1] надає посадовим особам військових комісаріатів право складання протоколів за статтями 210-1 та 210-3 КУпАП [8]. І. М. Коропатнік, М. А. Микитюк, О. О. Павлюк звертають увагу на необхідність забезпечення належного рівня підготовки посадових осіб військових комісаріатів для якісного оформлення матеріалів адміністративних справ [7].

Докази у справах про порушення військового обліку працівників можуть стосуватися документів кадрового обліку підприємства, довідок військових комісаріатів про стан громадян на військовому обліку, листування між роботодавцем та військовими органами, а також свідчення свідків. Особливого значення мають документальні докази, що підтверджують факт трудових відносин із громадянами призовного віку та строки їх виникнення чи припинення. М. С. Туркот, А. В. Столітній наголошує на важливості комплексного підходу до збору доказів для забезпечення об'єктивного розгляду справ цієї категорії [9].

Процедура притягнення до адміністративної відповідальності за порушення військового обліку працівників передбачає дотримання загальних принципів адміністративного процесу, включно з презумпцією невинуватості, правом на захист та оскарження рішень. Проте за умов воєнного часу можуть застосовуватися спрощені процедури розгляду справ, що потребує особливої уваги до дотримання процесуальних гарантій прав суб'єктів адміністративної відповідальності. Н. Ф. Менту наголошує на необхідності балансу між оперативністю притягнення до відповідальності та забезпеченням права на справедливий адміністративний розгляд [10].

Профілактика адміністративних правопорушень у сфері військового обліку працівників передбачає інформаційно-роз'яснювальну роботу з роботодавцями, проведення перевірок щодо дотримання вимог військового обліку, а також надання методичної допомоги в організації кадрового обліку. Особливого значення має взаємодія між органами державної влади, військовими комісаріатами й об'єднаннями роботодавців для забезпечення ефективного функціонування системи військового обліку (табл. 1). М. Матвійчук підкреслює, що превентивні заходи є більш ефективними порівня-

Таблиця 1

Комплексний аналіз адміністративної відповідальності у сфері військового обліку

Критерій аналізу	Характеристика	Правове регулювання	Практичні аспекти	Проблематика
1	2	3	4	5
Суб'єкти відповідальності	Юридичні особи всіх форм власності й організаційно-правових форм	Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу»	Підприємства, установи, організації незалежно від підпорядкування	Неоднозначність визначення підвідомчості малих підприємств
Види порушень	Систематичні й одиничні порушення військово-облікового законодавства	Статті 210-2, 210-3 КУпАП	Несвоєчасне повідомлення, неведення документообігу, перешкоджання призову	Складність кваліфікації змішаних правопорушень
Санкції	Штрафи від 50 до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян	КУпАП, постанови Кабінету Міністрів	Диференціація залежно від тяжкості порушення	Невідповідність розмірів штрафів економічним можливостям суб'єктів
Органи, що накладають стягнення	Військові комісаріати, органи внутрішніх справ	Закон «Про військові комісаріати»	Районні та обласні військові комісари	Дублювання повноважень різних органів

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5
Процедура притягнення	Складання протоколу, розгляд справи, винесення постанови	Розділ IV КУпАП	Термін розгляду до 3 місяців	Тривалість процедури та складність доказування
Документообіг	Ведення військово-облікових документів	Інструкція про ведення військового обліку	Картки обліку, журнали реєстрації	Технічна складність ведення паперового документообігу
Повідомлення військкоматів	Обов'язкове інформування про зміни у складі працівників	Положення про ведення військового обліку	Терміни: 2 тижні з моменту прийняття / звільнення	Відсутність електронного документообігу
Сприяння призову	Забезпечення явки військовозобов'язаних на збори та призов	Закон «Про мобілізаційну підготовку»	Надання відпусток, збереження заробітної плати	Конфлікт з трудовими правами працівників
Контрольні заходи	Перевірки дотримання військово-облікового законодавства	Закон «Про основні засади державного нагляду»	Планові та позапланові перевірки	Надмірне навантаження на бізнес
Оскарження рішень	Право на адміністративне та судове оскарження	КУпАП, КАС України	Подача скарг до суду протягом 10 днів	Низька ефективність захисту прав суб'єктів господарювання
Строки давності	Обмеження в часі для притягнення до відповідальності	Стаття 38 КУпАП	2 місяці з дня виявлення правопорушення	Складність встановлення моменту виявлення порушення
Повторність порушень	Обтяжувальні обставини в разі повторного вчинення	Стаття 35 КУпАП	Збільшення розміру штрафу до максимального	Відсутність реєстру правопорушників
Звільнення від відповідальності	Малозначність правопорушення, добровільне усунення порушення	Статті 22, 23 КУпАП	Усне зауваження, попередження	Суб'єктивність оцінки малозначності
Відшкодування збитків	Компенсація матеріальних втрат держави	Цивільне законодавство	Відшкодування витрат на розшук ухилянтів	Складність обчислення розміру збитків
Профілактичні заходи	Попередження правопорушень у сфері військового обліку	Закон «Про засади запобігання корупції»	Роз'яснювальна робота, навчання кадрів	Недостатнє фінансування профілактичних програм

Джерело: складено автором за матеріалами <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-un-cooperation/>.

но з репресивними заходами впливу та сприяють формуванню культури законослухняності у сфері виконання конституційного обов'язку щодо захисту країни [11].

Перспективи розвитку інституту адміністративної відповідальності за порушення військового обліку працівників пов'язані з необхідністю адаптації законодавства до умов післявоєнного відновлення й обліку міжнародного досвіду правового регулювання військового обліку. Цифровізація процедур військового обліку може спростити виконання обов'язків роботодавцями та підвищити ефективність контролю з боку державних органів.

Висновки. Проведене дослідження адміністративної відповідальності юридичних осіб за порушення у сфері військового обліку працівників дає змогу констатувати, що ця правова сфера характеризується значною складністю регулювання та потребує комплексного підходу до правозастосування. Встановлено, що чинне законодавство містить досить деталізовану систему санкцій за недотримання вимог ведення військового обліку, проте практика застосування адміністративних заходів впливу свідчить про необхідність удосконалення механізмів контролю та нагляду. Особливої актуальності набуває питання про-

порційності адміністративних покарань характеру і ступеня суспільної небезпеки вчинених правопорушень.

Аналіз судової практики виявив неоднорідність підходів до кваліфікації порушень у сфері військового обліку та визначення розміру адміністративних штрафів. Встановлено основні категорії правопорушень, скоєних юридичними особами: невчасне повідомлення військових комісаріатів про приймання на роботу військовозобов'язаних, порушення порядку ведення документообігу з військового обліку, перешкоджання явці працівників на військові збори та медичні огляди. Виявлено тенденцію до посилення адміністративної відповідальності, що зумовлено зростаючим значенням військово-облікової функції держави в сучасних геополітичних умовах.

Дослідження показало, що ефективність адміністративно-правового впливу на юридичних осіб у сфері, що розглядається, багато в чому залежить від якості взаємодії між військовими комісаріатами, органами виконавчої влади та суб'єктами господарювання. Виявлено системні недоліки в організації профілактичної роботи та правової освіти керівників

організацій щодо вимог військово-облікового законодавства. Встановлено, що значна частина порушень обумовлена не зловмисними діями, а недостатньою поінформованістю посадових осіб щодо специфіки правового регулювання військового обліку.

Результати дослідження обґрунтовують необхідність модернізації системи адміністративної відповідальності юридичних осіб за порушення у сфері військового обліку працівників шляхом диференціації санкцій залежно від розміру організації, характеру діяльності та ступеня суспільної небезпеки правопорушення. Запропоновані напрями вдосконалення правового регулювання передбачають уніфікацію правозастосовної практики, розвиток альтернативних заходів адміністративного впливу, створення ефективних механізмів досудового врегулювання спорів. Практична значимість дослідження полягає у можливості використання отриманих висновків для оптимізації діяльності контрольно-наглядових органів та підвищення правової культури суб'єктів господарювання в галузі дотримання військово-облікового законодавства.

Література

1. Івашковський Р. І. Склад адміністративного правопорушення у вигляді залишення військової частини або місця служби. *Юридичний науково-електронний журнал*. 2022. С. 115–117. DOI: 10.32782/2524-0374/2022-8/25.
2. Тищенко О. В., Черноус С. М., Дунаєвська Л. Г. До питання про проблеми правового регулювання військового обліку працівників. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 61. DOI: 10.32782/2524-0374/2022-9/61.
3. Кулинич Р., Гінчук Л. Аспекти обліково-статистичної роботи місцевих загальних судів при розслідуванні справ про адміністративні правопорушення. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2023. № 1–2. С. 17–28. DOI: 10.31767/nasoa.1-2-2023.02.
4. Теремецький В., Руснак Л., Павлик Ю. Захист соціальних прав військовослужбовців у порядку адміністративного судочинства. *Актуальні проблеми правознавства*. 2024. Вип. 2. С. 33–40. DOI: 10.35774/app2024.02.033.
5. Марцун М. І. Характеристика складу адміністративного правопорушення, пов'язаного з порушенням правил карантину людей. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. Т. 97, № 2. С. 194–203. DOI: 10.32631/v.2022.2.17.
6. Шевчук О., Ментух Н. Ф. Реалізація політики державної інформаційної безпеки України в контексті запобігання корупції: адміністративно-правовий аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. Вип. 64. С. 282–287. URL: http://visnyk-juris-uzhnu-uz.com/wp-content/uploads/2021/06/NVUzhNU_64.pdf.
7. Військові адміністративні правопорушення за законодавством України. Загальні поняття, адміністративно-правова характеристика, нормативно-правове забезпечення, особливості правозастосування під час воєнного стану, актуальна судова практика / укл. І. М. Коропатнік, М. А. Микитюк, О. О. Павлюк, С. В. Петков. Київ : ВД «Професіонал», 2023. 516 с.
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 13.07.2025).

9. Військові адміністративні правопорушення. Науково-практичний коментар глави 13-Б КУпАП / М. С. Туркот, А. В. Столітній, О. В. Міхед, О. В. Єні та ін. ; за ред. М. С. Туркота. Київ : Норма права, 2020. 136 с.

10. Mentukh N., Shevchuk O. Protection of information in electronic registers: Comparative and legal aspect. *Law, Policy and Security*. 2023. Vol. 1, No. 1. P. 4–17.

11. Загальновійськова підготовка : навч. посіб. для студ. мед. факульт. ВНМУ ім. М. І. Пирогова / під ред. М. Матвійчука. ВНМУ ім. М.І.Пирогова, 2022. 304 с.

References

1. Ivashkovskiy, R.I. (2022). Sklad administratyvnoho pravoporushennia u vyhliadi zalyshennia viiskovoi chastyny abo mistsia sluzhby [Composition of administrative offense in the form of leaving a military unit or place of service]. *Yurydychnyi naukovy-elektronnyi zhurnal*, 115–117. DOI: 10.32782/2524-0374/2022-8/25 [in Ukrainian].

2. Tyshchenko, O.V., Chernous, S.M., & Dunaievska, L.H. (2022). Do pytannia pro problemy pravovoho rehuliuвання viiskovoho obliku pratsivnykiv [On the issue of problems of legal regulation of military registration of employees]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 9, 61. DOI: 10.32782/2524-0374/2022-9/61 [in Ukrainian].

3. Kulynych, R. & Hinchuk, L. (2023). Aspekty oblikovo-statystychnoi roboty mistsevykh zahalnykh sudiv pry rozsliduvanni sprav pro administratyvni pravoporushennia [Aspects of accounting and statistical work of local general courts in the investigation of cases of administrative offenses]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii statystyky, obliku ta audytu*, 1–2, 17–28. DOI: 10.31767/nasoa.1-2-2023.02 [in Ukrainian].

4. Teremetskyi, V., Rusnak, L., & Pavlyk, Y. (2024). Zakhyst sotsialnykh prav viiskovosluzhbovtiv u poriadku administratyvnoho sudochynstva [Protection of social rights of servicemen in the procedure of administrative proceedings]. *Aktualni problemy pravoznavstva*, 2, 33–40. DOI: 10.35774/app2024.02.033 [in Ukrainian].

5. Martsun, M.I. (2022). Kharakterystyka skladu administratyvnoho pravoporushennia, poviazanoho z porushenniam pravyl karantynu liudei [Characteristics of the composition of administrative offense related to violation of human quarantine rules]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, 97 (2), 194–203. DOI: 10.32631/v.2022.2.17 [in Ukrainian].

6. Shevchuk, O., & Mentukh, N.F. (2021). Realizatsiia polityky derzhavnoi informatsiinoi bezpeky Ukrainy v konteksti zapobihannia koruptsii: administratyvno-pravovyi aspekt [Implementation of Ukraine's state information security policy in the context of corruption prevention: administrative and legal aspect]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo*, 64, 282–287. Retrieved from http://visnyk-juris-uzhnu-uz.com/wp-content/uploads/2021/06/NVUzhNU_64.pdf [in Ukrainian].

7. Koropatnik, I.M., Mykytiuk, M.A., Pavliuk, O.O., & Pietkov, S.V. (Eds.) (2023). Viiskovi administratyvni pravoporushennia za zakonodavstvom Ukrainy. Zahalni poniattia, administratyvno-pravova kharakterystyka, normatyvno-pravove zabezpechennia, osoblyvosti pravozastosuvannia pid chas voiennoho stanu, aktualna sudova praktyka [Military administrative offenses under the legislation of Ukraine. General concepts, administrative and legal characteristics, regulatory support, features of law enforcement during martial law, current judicial practice]. Kyiv: VD “Profesional” [in Ukrainian].

8. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia [Code of Ukraine on Administrative Offenses] (1984, December 7). No. 8073-X. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (accessed: 13.07.2025) [in Ukrainian].

9. Turkot, M.S., Stolitnii, A.V., Mikhed, O.V., Yeni, O.V., et al. (2020). Viiskovi administratyvni pravoporushennia. Naukovo-praktychnyi komentar hlavy 13-B KUпАП [Military administrative offenses. Scientific and practical commentary on Chapter 13-B of the Code of Administrative Offenses]. M.S. Turkot (Ed.). Kyiv: Norma prava [in Ukrainian].

10. Mentukh, N., & Shevchuk, O. (2023). Protection of information in electronic registers: Comparative and legal aspect. *Law, Policy and Security*, 1 (1), 4–17 [in English].

11. Matviichuk, M. (Ed.) (2022). Zahalnoviiskova pidhotovka: navch. posib. dlia stud. med. fakult. VNMU im. M.I. Pyrohova [General military training: textbook for students of medical faculties of Pirogov VNMU]. VNMU im. M.I. Pyrohova. 304 p. [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 30.07.2025

Дата прийняття статті: 16.09.2025

Опубліковано: 12.11.2025